

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

PSYCHIATRII

Program dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

AKTUALIZACJA 2018

Z upoważnienia Ministra Zdrowia
DYREKTOR
Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Jakub Berezowski

13 LIS. 2018

Warszawa 2002

Aktualizacja programu specjalizacji - 2018

d) Formy samokształcenia – AKTUALIZACJA 2018

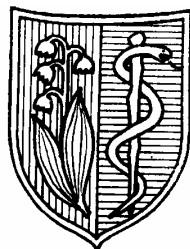
Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownikiem specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże) muszą być zrealizowane i zaliczone. Kierownik specjalizacji w pierwszej kolejności decyduje o odpowiednim skróceniu czasu trwania stażu podstawowego, a jedynie w przypadku braku takiej możliwości odpowiednio skraca czas trwania staży kierunkowych, przy czym staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie nie wykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

e) Pełnienie dyżurów lekarskich – AKTUALIZACJA 2018

W przypadku pełnienia dyżuru medycznego objętego programem szkolenia specjalizacyjnego w wymiarze uniemożliwiającym skorzystanie przez lekarza z prawa do co najmniej 11 godzinnego dobowego nieprzerwanego odpoczynku, lekarzowi powinien być udzielony okres odpoczynku bezpośrednio po zakończeniu pełnienia dyżuru medycznego zgodnie z art. 97 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r., o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 160 z późn. zm.). Okres odpoczynku, o którym mowa powyżej nie powoduje wydłużenia szkolenia specjalizacyjnego.

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji

W

PSYCHIATRII

Program dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

Warszawa 2002

Zespół Ekspertów, który opracował program specjalizacji

Prof. dr hab. Stanisław Pużyński - konsultant krajowy
Prof. dr hab. Jacek Bomba - przedstawiciel konsultanta krajowego
Prof. dr hab. Jacek Wciórka - przedstawiciel konsultanta krajowego
Dr hab. Bogdan de Barbaro - przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego
Dr n. med. Bogdan Wasilewski - przedstawiciel CMKP
Dr med. Zbigniew Maciej Czerwiński - przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej
Opracowanie dydaktyczne – dr Zbigniew Węgrzyn – CMKP

1 - CELE STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Cele edukacyjne

Celem studiów specjalizacyjnych jest nabycie pełnego zakresu wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych nakreślonych w niniejszym programie pozwalających na samodzielne diagnozowanie i leczenie chorób według najwyższych standardów. Ponadto założeniem studiów jest wypracowanie obowiązku ciągłego poszerzania i pogłębiania wiedzy i umiejętności praktycznych oraz wprowadzania nowych osiągnięć do praktyki lekarskiej.

Ważnym celem jest też kształtowanie cech osobowości, postawy etycznej oraz świadomości prawnej zapewniających odpowiedzialne zachowanie w relacjach z chorymi i ich rodzinami oraz w relacjach z oczekiwaniami społecznymi zapisanymi w obowiązujących normach i przepisach.

Uzyskane kompetencje

Lekarz po ukończeniu specjalizacji i otrzymaniu tytułu specjalisty w dziedzinie psychiatrii uzyska szczególne kwalifikacje uprawniające do:

- samodzielnego rozwiązywania wszelkich problemów klinicznych (diagnostycznych, leczniczych) związanych z udzielaniem różnorodnej pomocy psychiatrycznej (poradnictwo, konsultacje, leczenie, rehabilitacja) chorym w każdych warunkach klinicznych i organizacyjnych (środowisko chorego, ambulatorium, szpital, pomoc doraźna, instytucje opiekuńcze) - w ramach publicznej i niepublicznej opieki zdrowotnej oraz indywidualnej i grupowej praktyki specjalistycznej
- podejmowania inicjatyw o charakterze środowiskowym na rzecz zdrowia psychicznego i chorych psychicznie (m.in. prowadzenia promocji zdrowia i zdrowych wzorów zachowania, profilaktyki chorób i zaburzeń psychicznych, pracy z rodziną, grupami samopomocowymi, organizowania systemu oparcia społecznego)
- orzekania w sprawach sądowo-psychiatrycznych, ubezpieczeniowych i innych związanych z oceną stanu psychicznego oraz rozpoznawaniem i leczeniem zaburzeń psychicznych
- kierowania oddziałem, poradnią, ośrodkiem lub inną placówką psychiatryczną oraz zespołami osób rozwiązujących zadania psychiatryczne w ramach tych i innych instytucji
- kierowania specjalizacją innych lekarzy w dziedzinie psychiatrii, opieki nad stażami specjalizacyjnymi, szkolenia innych pracowników medycznych

2 - ZAKRES WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

Wymagane wiadomości

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w psychiatrii będzie posiadał następujące wiadomości:

- podstawy neuroanatomii, neurochemii, neurofizjologii, psychofarmakologii, genetyki, epidemiologii, psychologii, socjologii,
- podstawy neurologii i chorób wewnętrznych,
- psychopatologia (symptomatologia, syndromologia, nozologia) i klasyfikacja zaburzeń psychicznych,
- etiopatogeneza zaburzeń psychicznych: czynniki biologiczne, czynniki psychologiczne (osobowość, jej rozwój i mechanizmy obronne, stres, radzenie sobie, procesy poznawcze i uczenie się), czynniki społeczno-kulturowe (role społeczne, procesy naznaczania, systemy oparcia,

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii dzieci i młodzieży

---

kompetencja i przystosowanie społeczne, instytucje i instytucjonalizm psychiatryczny, kultura i subkultury) i czynniki rodzinne, wskaźniki epidemiologiczne oraz ich uwarunkowania i dynamika,

- zasady diagnostyki psychiatrycznej (zasady badania i opisu stanu psychicznego oraz rozpoznawania i różnicowania zaburzeń psychicznych) wyboru i interpretacja badań laboratoryjnych (zwłaszcza z zakresu elektroencefalografii i neuroradiologii), podstawy diagnostyki psychologicznej,
- zasady profilaktyki zaburzeń psychicznych,
- terapia i rehabilitacja zaburzeń psychicznych (zasady leczenia kompleksowego, ustalania wskazań i przeciwwskazań oraz sposobu zastosowania i ceny skuteczności różnych metod postępowania),
- farmakoterapia i inne metody leczenia biologicznego zaburzeń psychicznych (szczegółowa znajomość: właściwości i mechanizmów działania leków psychotropowych, wskazań i przeciwwskazań, objawów niepożądanych, zasad wyboru i stosowania, interakcji),
- psychoterapia (znajomość szkół i technik psychoterapeutycznych oraz zasad ich wyboru, zasady formułowania celów oraz ustalania, wskazań, przeciwwskazań i zasad stosowania terapii w kontekście indywidualnym, grupowym, rodzinnym),
- terapie społeczne (treningi umiejętności społecznych chorych, interwencje społeczne, opieka i terapie środowiskowe, systemy oparcia społecznego oraz metody ich wzmacniania i modyfikacji, środowiska lecznicze),
- psychiatria środowiskowa (idea, formy organizacyjne, programy opieki środowiskowej, praktyka działań promocyjnych, edukacyjnych i konsultacyjnych wobec społeczności lokalnych),
- specyfika psychiatrii wieku rozwojowego oraz podeszłego (etiopatogeneza, psychopatologia, diagnostyka i postępowanie terapeutyczne),
- orzecznictwo w postępowaniu karnym, cywilnym oraz w sprawach o wykroczenia i w sprawach nieletnich (znajomość przepisów prawnych i zasad orzekania),
- zasady organizacji lecznictwa psychiatrycznego (w tym: lecznictwa uzależnień od substancji psychoaktywnych) w Polsce,
- ustawodawstwo psychiatryczne w Polsce – Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, inne ustawy w zakresie niezbędnym dla kierowania placówkami psychiatrycznymi, instrukcje, regulaminy, zarządzenia,
- zasady i normy etyczne w postępowaniu psychiatry,
- historia psychiatrii oraz podstawowe kierunki i tendencje rozwojowe w psychiatrii współczesnej.

Wymagane umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu specjalizacji w psychiatrii wykaże się umiejętnością:

- przeprowadzenia badania psychiatrycznego chorego i sporządzenia opisu jego stanu psychicznego (z uwzględnieniem historii życia i aktualnej sytuacji życiowej),
- badania neurologicznego (włącznie z oceną dna oka oraz nakłuciem lędźwiowym i oceną wyniku badania płynu mózgowo rdzeniowego),
- zbierania wywiadów z wykorzystaniem różnych źródeł, krytycznej oceny ich rzetelności oraz znaczenia w rozpoznaniu i leczeniu,
- wykorzystania i oceny standaryzowanych inwentarzy i skal klinicznych,
- ustalania rozpoznania i przeprowadzanie różnicowania,

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii dzieci i młodzieży

---

- właściwego wyboru i uzasadnienia wskazań do wykonania badań pracownianych i konsultacji oraz ich oceny i interpretacji, w tym - wstępnej oceny i interpretacji wyników badania EEG, CT, MR,
- przygotowania optymalnego (kompleksowego i zindywidualizowanego) planu leczenia,
- prawidłowego prowadzenia farmakoterapii i innych uznanych metod terapii biologicznej, w tym - przygotowania i przeprowadzenia zabiegów elektrowstrząsowych,
- nawiązania kontaktu terapeutycznego, dostrzegania własnych emocji oraz procesów emocjonalnych i interpersonalnych oddziałujących w kontakcie indywidualnym i w psychoterapii, prowadzenia interwencji kryzysowej, prowadzenia psychoterapii podtrzymującej w kontekście indywidualnym, rodzinnym i grupowym,
- oceny kompetencji społecznej chorego i jego zasobów oparcia społecznego oraz ich wzmacniania w czasie leczenia i rehabilitacji,
- współdziałania w zakresie diagnostyki i leczenia z konsultantami z zakresu innych dziedzin medycyny oraz udzielania konsultacji dla lekarzy rodzinnych i lekarzy o innej specjalności,
- współpracy w wielospecjalistycznym zespole terapeutycznym i kierowania nim (psycholodzy, pielęgniarki, asystenci socjalni, terapeuci zajęciowi, inni),
- współpracy z grupami i organizacjami samopomocowymi,
- orzekania o niezdolności do pracy, o potrzebie rehabilitacji leczniczej, niezdolności do pracy zarobkowej lub w gospodarstwie rolnym, uszczerbku na zdrowiu oraz niepełnosprawności,
- opracowania opinii sądowno-psychiatrycznych ambulatoryjnych i po obserwacji szpitalnej, w sprawach karnych i w sprawach cywilnych,
- umiejętności krytycznego korzystania z fachowych publikacji psychiatrycznych.

3 - FORMY ZDOBYWANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

a) Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarze specjalizujący się uzyskają zaliczenie uczestniczenia tylko w tych kursach specjalizacyjnych objętych programem specjalizacji, które zostały pozytywnie zaopiniowane przez konsultanta krajowego oraz wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych organizowanych przez uprawnione do tego podmioty. Lista kursów podawana jest corocznie do wiadomości lekarzy na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

1) Kurs "Grupa Balinta" (zalecany)

Treść kursu: kurs towarzyszący całemu procesowi szkolenia, dostarczający umiejętności rozumienia zachowań i emocji powstających w kontakcie terapeutycznym z chorymi oraz rozwiązywania trudności tego rodzaju powstałych w trakcie leczenia

Czas trwania kursu: 20 godzin rocznie, łącznie 60 godzin

Miejsce kształcenia: kliniki psychiatryczne AM, CM UJ, IPiN

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie odbycia odpowiedniej liczby spotkań

2) Kurs "Podstawy terapii rodzin" (obowiązkowy)

Treść kursu: Ogólna teoria systemów w psychiatrii i w terapii rodzin. Podstawowe zjawiska w rodzinie funkcjonalnej i dysfunkcjonalnej. Zasady pracy z rodziną. Terapia rodzin w wybranych sytuacjach i stanach klinicznych.

Czas trwania kursu: 40 godzin w czasie 1-2 roku szkolenia

Miejsce kształcenia: kliniki psychiatryczne AM, CM UJ, IPiN

Forma zaliczenia kursu: sprawdzenie wiedzy objętej programem kursu przeprowadzone w formie wybranej przez kierownika kursu (np. kolokwium, test lub inne)

3) Kurs "Kliniczne zastosowanie psychoterapii" (obowiązkowy)

Treść kursu: Istota psychoterapii, wskazania i przeciwwskazania do jej wykorzystania. Zawieranie i rozwiązywanie „kontraktu” psychoterapeutycznego. Posługiwanie się podejściem integrującym, zależnym od indywidualnej oceny mechanizmów powstawania zaburzeń. Techniki i sposoby interwencji psychoterapeutycznej. Specyfika prowadzenia psychoterapii indywidualnej i grupowej. Specyfika psychoterapii pacjentów w wieku młodzieżowym, z zaburzeniami nerwicowymi, behawioralnymi, osobowościowymi, afektywnymi, schizofrenicznymi, z uzależnieniami, udzielania wsparcia w chorobie (szczególnie w stanach terminalnych i kryzysowych).

Czas trwania kursu: 40 godzin w czasie 2-3 roku szkolenia

Miejsce kształcenia: kliniki psychiatryczne AM, CM UJ, IPiN

Forma zaliczenia kursu: sprawdzenie wiedzy objętej programem kursu przeprowadzone w formie wybranej przez kierownika kursu (np. kolokwium, test lub inne)

4) Kurs "Psychiatria sądowa i orzecznictwo sądowo-psychiatryczne" (obowiązkowy)

Treść kursu: Przepisy stanowiące prawną podstawę orzekania sądowo-psychiatrycznego w sprawach karnych, cywilnych i w sprawach nieletnich. Zasady orzekania w różnych zaburzeniach psychiatrycznych. Rola biegłego psychiatry. Zasady sporządzania poprawnych formalnie i merytorycznie opinii sądowo-psychiatrycznych ambulatoryjnych i po obserwacji szpitalnej.

Kurs obejmuje:

- 35 godzin wykładów obejmujących wiedzę z zakresu podstaw i zasad orzecznictwa sądowo-psychiatrycznego
- 40 godzin ćwiczeń warsztatowych poświęconych praktycznej umiejętności formułowania i pisania opinii sądowo-psychiatrycznych

Czas trwania kursu: 36 godzin wykładów i 40 godzin ćwiczeń od 1 roku szkolenia

Miejsce kształcenia: kliniki psychiatryczne AM, CM UJ, IPiN

Forma zaliczenia kursu: sprawdzenie wiedzy objętej programem kursu przeprowadzone w formie wybranej przez kierownika kursu (np. kolokwium, test lub inne)

5) Kurs: " Promocja zdrowia" (obowiązkowy)

Treść kursu: Pojęcie zdrowia i jego uwarunkowań. Promocja zdrowia, pojęcia podstawowe, definicje. Organizacja promocji zdrowia w Polsce i na świecie - przykłady programów. Metody promocji zdrowia. Promocja zdrowia w zakładach opieki zdrowotnej. Wybrane problemy promocji zdrowia kobiet. Ocena skuteczności. Promocja zdrowia w Narodowym Programie Zdrowia.

Czas trwania kursu: 3 dni

Miejsce kształcenia: CMKP, AM

Forma zaliczenia kursu: kolokwium z wiedzy objętej programem kursu u kierownika kursu.

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

b) Staże kierunkowe

Czas trwania	Rodzaj stażu	Forma sprawdzenia
Staż SPECJALIZACYJNY PODSTAWOWY, w tym:		
20 miesięcy	<p>co najmniej 5 miesięcy w oddziale klinicznym</p> <p>Wymagane wiadomości</p> <ul style="list-style-type: none"> • etiopatogeneza, psychopatologia (symptomatologia, syndromologia, nozologia) i klasyfikacja zaburzeń psychicznych • zasady diagnostyki psychiatrycznej i podstawy diagnostyki psychologicznej • terapia i rehabilitacja zaburzeń psychicznych, farmakoterapia, psychoterapia i terapia społeczne • zasady organizacji leczenia psychiatrycznego w Polsce • regulacje prawne dotyczące badania, hospitalizacji i leczenia • zasady i normy etyczne w postępowaniu psychiatry <p>Wymagane umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenia badania psychiatrycznego chorego i sporządzenia opisu jego stanu psychicznego z uwzględnieniem wywiadów, standaryzowanych skal klinicznych, • ustalanie rozpoznania i przeprowadzanie różnicowania, • wybór, ocena i interpretacja badań pracownianych oraz konsultacji, • przygotowania optymalnego planu leczenia, • nawiązania kontaktu terapeutycznego, • ocena przystosowania społecznego chorego, • postępowanie bez zgody chorego. 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny
	<p>co najmniej 2 miesiące w oddziale szpitala psychiatrycznego</p> <p>Wymagania</p> <ul style="list-style-type: none"> • jak w czasie poprzedniego stażu podstawowego w oddziale klinicznym ze zwróceniem uwagi na specyfikę zagadnień klinicznych występujących w większych szpitalach psychiatrycznych 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny
	<p>co najmniej 4 miesiące w poradni</p> <p>Wymagania</p> <ul style="list-style-type: none"> • jak w czasie poprzednich staży podstawowych – ze zwróceniem uwagi na specyfikę zagadnień klinicznych, organizacyjnych i orzecznictwowych rozwiązywanych w praktyce ambulatoryjnej 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

	<p>co najmniej 4 miesiące w formach leczenia alternatywnych wobec hospitalizacji całodobowej osób dorosłych (np. oddział dzienny, hospitalizacja domowa, zespół środowiskowy)</p> <p>Wymagania</p> <ul style="list-style-type: none"> • jak w czasie poprzednich staży podstawowych – ze zwróceniem uwagi na specyfikę zagadnień klinicznych i społecznych związanych z pracą w środowisku 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny
	<p>pozostała część 5 miesięcy w oddziale klinicznym lub szpitalnym</p> <p>Wymagania jak w czasie poprzednich staży podstawowych – ze zwróceniem uwagi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie kliniczne środowiska społecznego szpitala i społeczności lokalnej oraz współdziałania z placówkami środowiskowymi jak w czasie poprzednich staży • zagadnienia prawne, organizacyjne i orzecznicze w praktyce klinicznej 	Zaliczenie

Staż kierunkowy z zakresu ZABURZEŃ NERWICOWYCH

6 miesięcy	<p>Oddział (lub poradnia lub oddział dzienny) nerwic</p> <p>Wymagane wiadomości</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szczegółowa psychopatologia nerwic • Patogeneza zaburzeń nerwicowych (szczególnie: związki z osobami znaczącymi w dzieciństwie, relacje międzypokoleniowe), modele patogenetyczne zaburzeń nerwicowych • Podstawowe kierunki psychoterapii nerwic • Psychoterapia indywidualna i grupowa (podstawy) <p>Wymagane umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badanie z uwzględnieniem specyfiki pacjenta nerwicowego • Ocena wskazań do farmakoterapii i psychoterapii w indywidualnym przypadku • Dobór metod psychoterapeutycznych w indywidualnym przypadku • Ocena dynamiki grupy psychoterapeutycznej • Orzekanie o czasowej niezdolności do pracy w zaburzeniach nerwicowych 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny
------------	--	-----------------------------------

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

Staż kierunkowy z zakresu PSYCHIATRII KONSULTACYJNEJ		
2 miesiące	<p>Oddział psychiatryczny w szpitalu ogólnym</p> <p>Wymagane wiadomości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diagnostyka zaburzeń somatogennych • Specyfika decyzji leczniczych w przypadku współwystępowania zaburzeń somatycznych i psychicznych • Specyfika pracy w oddziale przy szpitalu ogólnym <p>Wymagane umiejętności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie konsultacji psychiatrycznych lekarzom innych specjalności 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny

Staż kierunkowy z zakresu LECZENIA UZALEŻNIEŃ		
3 miesiące	<p>Ośrodek (oddział) leczenia uzależnień</p> <p>Wymagane wiadomości</p> <ul style="list-style-type: none"> • Psychopatologia i diagnostyka zaburzeń związanych z substancjami psychoaktywnymi (zwłaszcza uzależnień) • Patogeneza uzależnień od substancji psychoaktywnych (modele biologiczne, czynniki osobowościowe i społeczne, kontekst kulturowo-ekonomiczny) • Zasady zapobiegania, leczenia i rehabilitacji uzależnień (aspekt biologiczny i psychospołeczny) • Ruchy samopomocowe i ich rola w rehabilitacji • Regulacje ustawowe dotyczące leczenia odwykowego <p>Wymagane umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badanie skriningowe i kliniczne osób używających szkodliwie i uzależnionych • Postępowanie w przypadkach zatruc substancjami uzależniającymi i ich odstawienia • Planowanie i motywowanie do podtrzymania leczenia i rehabilitacji • Współdziałanie w zespole terapeutycznym, współpraca z grupami samopomocowymi • Zasady orzecznictwa w sprawach sądowych i ubezpieczeniowych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i uzależnieniem od nich. 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w psychiatrii dzieci i młodzieży

Staż kierunkowy z zakresu NEUROLOGII		
2 miesiące	<p>Oddział neurologiczny (kliniczny, szpitalny)</p> <p>Wymagane wiadomości</p> <ul style="list-style-type: none"> • Najczęściej spotykane choroby zwyrodnieniowe układu nerwowego • Diagnostyka i leczenie: guzów mózgu, stwardnienia rozsianego, zaburzeń krążenia mózgowego, zapalenia opon mózgowych i mózgu, radikulopatii i polineuropatii • Znajomość wskazań do badań przy pomocy tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego i ultrasonografii dopplerowskiej oraz możliwości diagnostycznych tych metod <p>Wymagane umiejętności</p> <ul style="list-style-type: none"> • Badanie neurologiczne (włącznie z oceną dna oka) • Nakłucie lędźwiowe i ocena wyników badania płynu mózgowo-rdzeniowego • Wstępna ocena i interpretacja wyników badania EEG, CT, MR. 	Kolokwium i sprawdzian praktyczny

Tematy KOLOKWIÓW ROCZNYCH		
<ul style="list-style-type: none"> • Psychoterapia • Terapie społeczne • Psychiatria środowiskowa 		Kolokwium roczne 1
<ul style="list-style-type: none"> • Psychiatria sądowa i orzecznictwo sądowo-psychiatryczne • Orzecznictwo o niezdolności do pracy • Organizacja leczenia • Prawo medyczne • Psychiatria konsultacyjna • Zagadnienia psychiatryczne w onkologii (psychoonkologia) 		Kolokwium roczne 2
EGZAMIN PAŃSTWOWY		

*Zaliczenie – potwierdzenie odbycia stażu. Kolokwium – potwierdzenie odbycia stażu oraz zdobycia odpowiednich wiadomości (lekarz kierujący stażem). Sprawdzian – potwierdzenie odbycia stażu oraz zdobycia odpowiednich umiejętności (lekarz kierujący stażem). Kolokwium roczne – potwierdzenie zakończenia etapu (roku) kształcenia i nabycia wymaganych wiadomości (kierownik specjalizacji). Egzamin państwowy – wg Rozporządzenia MZ.

Inne formy kształcenia

- Indywidualne kształcenie pod kierunkiem kierownika specjalizacji oraz osób kierujących stażami kierunkowymi.
- Systematyczny udział w innych formach kształcenia (wykłady, seminaria, treningi, warsztaty) organizowanych w placówce prowadzącej specjalizację w całym okresie jej trwania.
- Udział w posiedzeniach, konferencjach, sympozjach naukowych regionalnych lub krajowych oraz w innych kursach zawodowych.
- Wskazane jest jednoczesne kształcenie w zakresie psychoterapii.

c) Kształcenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Łączna liczba zabiegów i procedur medycznych, które specjalizujący się lekarz ma obowiązek wykonać w okresie kształcenia specjalizacyjnego obejmującego wcześniejsze kształcenie I stopnia i obecne (wymagane poświadczenie opiekuna stażu lub kierownika specjalizacji):

- co najmniej po 20 ocen za pomocą nie mniej niż 3 różnych, standaryzowanymi skal klinicznych,
- co najmniej 5 nakłuć lędźwiowych,
- co najmniej 40 badań dna oczu,
- współudział w przygotowaniu i przeprowadzeniu co najmniej 3 zabiegów elektrowstrząsowych,
- współudział w przygotowaniu co najmniej:
  - 20 opinii w sprawie zasadności przyjęcia bez zgody do szpitala psychiatrycznego,
  - 10 opinii sądowo-psychiatrycznych w sprawach karnych,
  - 3 opinii sądowo-psychiatrycznych w sprawach cywilnych,
- współudział w co najmniej 20 konsultacjach psychiatrycznych dla innych lekarzy (ogólnych, specjalistów).

d) Formy samokształcenia

- Obowiązkowa lektura obejmuje wydane w Polsce:
  - podręczniki i monografie z zakresu psychiatrii, w tym „Psychiatrii” t. I-III pod red. Bili-kiewicza, Pużyńskiego, Rybakowskiego, Wciórki,
  - czasopisma psychiatryczne,
  - akty prawne dotyczące psychiatrii,
- Zalecana jest też lektura podstawowych podręczników, monografii i czasopism zagranicznych (w językach kongresowych).
- Systematyczne uczestnictwo w aktywności szkoleniowej ośrodka prowadzącego specjalizację i Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.
- Przygotowanie (autorstwo, współautorstwo) wystąpień lub publikacji świadczących o znajomości piśmiennictwa, umiejętności jego krytycznej analizy oraz rzetelnego i trafnego opisywania i analizowania zagadnień klinicznych z zachowaniem rygorów metody naukowej.

e) Pełnienie dyżurów lekarskich

Wymagane jest pełnienie co najmniej 40 dyżurów w oddziale lub szpitalu psychiatrycznym.

4 - METODY OCENY WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

- (a) Zaliczenia, kolokwia i sprawdziany praktyczne oraz kolokwia roczne wg tabeli przebiegu specjalizacji.
- (b) Kolokwium z aktualnego prawa medycznego stanowi jeden z przedmiotów kolokwium rocznego 2.
- (c) Potwierdzenie przez kierownika specjalizacji lub osobę kierującą stażem kierunkowym wykonania (współudziału w przygotowaniu lub wykonaniu) wymaganej liczby zabiegów, badań, opinii i dyżurów
- (d) Ocena (kierownika specjalizacji) stwierdzająca umiejętności emocjonalne i interpersonalne oraz postawę etyczną pozwalające na prawidłowe kształtowanie kontaktu z osobami chorymi psychicznie oraz na współpracę w zespołach terapeutycznych sprawujących opiekę nad takimi osobami.
- (e) Wykazanie umiejętności posługiwania się językiem polskim w stopniu pozwalającym na nawiązanie kontaktu z chorym psychicznie

5 - ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH

Program specjalizacji w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii dzieci i młodzieży

---

Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków obcych: angielskiego, francuskiego, niemieckiego, hiszpańskiego w stopniu umożliwiającym:

- a) rozumienie tekstu pisanego, w szczególności dotyczącego literatury fachowej i piśmiennictwa lekarskiego,
- b) porozumienie się z pacjentem, lekarzami i przedstawicielami innych zawodów medycznych,
- c) pisanie tekstów medycznych, w szczególności opinii i orzeczeń lekarskich

Obowiązuje zaliczenie sprawdzianu w studium języków obcych akademii medycznej.

6 - CZAS TRWANIA SPECJALIZACJI

Specjalizacja w psychiatrii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w psychiatrii dzieci i młodzieży trwa 3 lata (36 miesięcy) w tym kursy, staże i 3 miesiące urlopu.

7 - PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Studia specjalizacyjne w psychiatrii kończą się państwowym egzaminem specjalizacyjnym złożonym z części teoretycznej i części praktycznej. Kolejność zdawania poszczególnych części egzaminu:

- 1) egzamin testowy (zestaw pytań testowych wielorakiego wyboru z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy),
- 2) egzamin praktyczny (przeprowadzenie badania psychiatrycznego chorego wraz ze: sporządzeniem opisu stanu psychicznego, ustaleniem i uzasadnieniem rozpoznania, wskazaniem niezbędnych, dodatkowych badań i konsultacji, ustaleniem planu leczenia; przeprowadzenie interpretacji badań pracownianych),
- 3) egzamin ustny (zestaw ustnych pytań tematycznych i problemowych z zakresu wymienionej w programie specjalizacji wymaganej wiedzy).

8 – EWALUACJA PROGRAMU STUDIÓW SPECJALIZACYJNYCH

Program studiów specjalizacyjnych będzie okresowo poddawany ewaluacji i w razie potrzeby modyfikowany przede wszystkim w związku z postępami wiedzy medycznej i koniecznością ciągłego doskonalenia procesu specjalizacji lekarskich - po zasięgnięciu opinii nadzoru specjalistycznego, samorządu lekarskiego, towarzystw naukowych, CMKP i Ministerstwa Zdrowia. Specjalizujący się lekarze oraz ich kierownicy specjalizacji zobowiązani są śledzić i uwzględniać zmiany programowe i odpowiednio korygować proces własnych studiów specjalizacyjnych. Aktualna, obowiązująca wszystkich specjalizujących się lekarzy wersja programu studiów specjalizacyjnych w psychiatrii, jest dostępna na stronie Internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl .